

22/2005. (VI. 24.) EüM rendelet

a rezgésexpoziciónak kitett munkavállalókra vonatkozó minimális egészségi és munkabiztonsági követelményekről

A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Mvt.) 88. §-a (2) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján - a foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszterrel egyetértésben - a következőket rendelem el:

1. § E rendelet előírásait a szervezett munkavégzés keretében végzett minden olyan tevékenységre alkalmazni kell, amikor a munkavégzés során a munkavállalók mechanikai rezgés okozta kockázatnak ténylegesen vagy vélhetően ki vannak téve.

2. § E rendelet alkalmazásában:

a) *kéz/kar rezgés*: olyan a kézre/karra ható mechanikai rezgés, amely az emberi kéz-kar rendszerre továbbítva a munkavállaló számára egészségi és biztonsági kockázatokat jelent, különösen érrendszeri, csont-, izom-, ízületi, illetve idegrendszeri elváltozások formájában;

b) *az egész testre ható rezgés*: olyan mechanikai rezgés, amelynek átvitele az egész testre a munkavállalók számára gerincelváltozások formájában egészségi és biztonsági kockázatokat jelent;

c) *rezgésmérés*: a munkavégzés során keletkező rezgés mérése a munkaeszköz, munkafolyamat rezgésszintjének meghatározására;

d) *rezgésvizsgálat*: a munkavállaló rezgésexpoziációjának meghatározása céljából végzett mérés.

3. § (1) Kéz/kar rezgés esetén:

a) a napi megengedett expoziációs határérték napi 8 órás referencia-időszakra vonatkoztatva, négyzetes középértékben (rms-ben) mérve 5 m/s^2 , hideg/nedves munkakörnyezetben $2,5 \text{ m/s}^2$. Továbbá az S időállanóval mért legnagyobb súlyozott gyorsulás az 50 m/s^2 -et nem lépheti túl;

b) a prevenció határérték napi 8 órás referencia-időszakra vonatkoztatva $2,5 \text{ m/s}^2$;

c) a határérték napi 8 órás behatási időtartamra van megállapítva. Ettől eltérő expoziációs idő esetén a határérték kiszámítására az MSZ EN ISO 5349-1:2001 szabvány 5.3. pontban megadott (2) képlet az irányadó.

A munkavállaló kéz/kar rezgésexpoziációját a *melléklet* I. részének 1. pontja alapján kell meghatározni.

(2) Egész testre ható rezgés esetén:

a) a napi megengedett expoziációs határérték 8 órás referencia-időszakra vonatkoztatva $1,15 \text{ m/s}^2$. A pillanatnyi rezgés gyorsulás csúcserőteke S időállanóval mérve a 10 m/s^2 -et nem haladhatja meg;

b) a prevenció határérték 8 órás referencia-időszakra vonatkoztatva $0,5 \text{ m/s}^2$.

A munkavállaló egész testre ható rezgés expoziációját a *melléklet* II. részének 1. pontja alapján kell felmérni vagy megmérni.

4. § (1) Az Mvt. 54. §-ának (2) bekezdése szerinti kockázatértékelés (a továbbiakban: kockázatértékelés) keretében a munkáltató köteles minőségileg, illetve szükség esetén mennyiségileg (méréssel) értékelni azokat a mechanikai rezgésszinteket, melyeknek a munkavállalók ki vannak téve. A megfelelő méréseket a *melléklet* I. részének 2. pontja vagy II. részének 2. pontja szerint kell végrehajtani.

(2) A mechanikai rezgésexpoziáció mértéke minőségi értékelését az egyes munkafolyamatok vizsgálatával, illetve a használt berendezés vagy berendezéstípus által kibocsátott rezgés valószínű mértékéről a gyártó által adott információk figyelembevételével kell elvégezni.

(3) A mennyiségi kockázatértékelés elkészítéséhez rezgésmérést kell végezni:

a) az új létesítmény, gép, berendezés (a továbbiakban: munkaeszköz) üzembe helyezése során, kivéve amikor a gyártó által adott információ alapján a rezgésszint a prevenció határértéket nem éri el;

b) meglévő létesítmény, munkaeszköz átalakításakor, új helyre telepítések, valamint technológia- és termékváltás esetén, ha az átalakítás, illetve a változtatás a rezgésterhelés mértékét módosíthatja;

c) munkakör kialakításakor;

d) foglalkozási eredetű egészségkárosodás vagy annak gyanúja, panaszbejelentés, másodfokú eljárás vagy az Országos Egészségbiztosítási Pénztár, illetve igazgatósági szervei, továbbá bíróság megkeresése esetén, valamint ha jogerős hatósági határozat írja elő.

(4) A (3) bekezdés d) pontja szerinti esetben - arra akkreditált szervezet (laboratórium) bevonásával - rezgésvizsgálatot is kell végezni.

(5) Az (1) bekezdés szerinti kockázatértékelést az előírt szakképesítéssel rendelkező személynek kell megtervezni és elvégezni az Mvt. 54. §-ának (3) bekezdésében foglalt időközönként. A mechanikai rezgésexpoziációról szerzett adatokat olyan formában kell megőrizni, amely lehetővé teszi a későbbi betekintést is.

(6) A kockázatértékelés során különösen a következőket kell figyelembe venni:

a) az expoziáció mértékét, típusát és időtartamát, beleértve minden szakaszos vagy impulzív rezgésexpoziációt is;

b) a 3. § szerinti expoziációs és prevenció határértékeket;
c) a különösen nagy kockázatnak kitett munkavállalók egészségét és biztonságát érintő bármilyen hatást;
d) bármely, a munkavállaló egészségét érintő olyan közvetett hatást, amely a mechanikai rezgés és a munkahely, vagy egyéb munkaeszköz közötti kölcsönhatásból ered;
e) az alkalmazott munkaeszköz gyártója által szolgáltatott információkat;
f) a mechanikai rezgésexpoziáció szintjét csökkentő, helyettesítő eszközök meglétét;
g) a munkáltató felelőssége alá tartozó, a munkaidőn túli egész testre kiható rezgés mértékét;
h) a sajátos munkakörnyezeti tényezőket (alacsony hőmérséklet stb.);
i)¹ a munkavédelmi felügyelőségtől, illetve a foglalkozás-egészségügyi szolgálatától kapott információkat, beleértve a tudományos publikációkat is.

(7) A munkáltatónak olyan kockázatértékeléssel kell rendelkeznie, amely meghatározza, hogy milyen intézkedéseket kell megtenni az 5. § és 6. § rendelkezései szerint. A kockázatértékelésnek papír alapú adathordozón hozzáférhetőnek kell lennie.

(8) A kockázatértékelést évenként aktualizálni kell, soron kívül akkor kell felülvizsgálni, ha olyan változás következett be, amely azt szükségessé teszi, vagy ha az egészségügyi vizsgálat eredménye azt indokolja.

5. § (1) A mechanikai rezgésexpoziációból eredő kockázatokat a forrásnál kell kiküszöbölni vagy minimális szintre csökkenteni.

(2) Amennyiben a kockázatértékelés szerinti prevenció határértékeket [3. § (1) bekezdés b) és a (2) bekezdés b) pontja] túllépik, a munkáltatónak olyan műszaki-technikai, illetve szervezési intézkedést kell hoznia, amely biztosítja a mechanikai rezgés és a kapcsolódó kockázatok lehető legalacsonyabb szintre csökkentését. Ilyen intézkedés lehet:

a) más munkamódszerek bevezetése, amelyek kevesebb mechanikai rezgésexpoziációval járnak;
b) az ergonómiai követelményeknek megfelelő munkaeszközök alkalmazása, amelyek - figyelembe véve az elvégzendő munkát is - a lehető legkisebb mértékű rezgést idézik elő;
c) kiegészítő eszköz használata, amely csökkenti a rezgés okozta károsodások veszélyét (az egész test rezgést hatékonyan csökkentő ülés, a kéz/karra átvitt rezgés mértékét csökkentő fogantyú, védőkesztyű stb.);
d) a munkaeszközök, a munkahelyek és a munkahelyi berendezések megfelelő karbantartása;
e) a munkahelyek és a munkavégzés helyszíneinek kialakítása és elrendezése;
f) a munkavállalók megfelelő tájékoztatása és képzése a munkaeszközök megfelelő és biztonságos használatáról, a mechanikai rezgésexpoziáció minimális szintre való csökkentése érdekében;
g) az expoziáció időtartamának és intenzitásának korlátozása;
h) megfelelő munkabeosztás, pihenőidők beiktatásával;
i) megfelelő védőruházat biztosítása a munkavállaló alacsony hőmérséklettől és nedvességtől való védelme érdekében.

(3) A munkavállaló - a 8. §-ban foglaltak kivételével - nem tehető ki az expoziációs határérték feletti rezgésnek.

(4) Ha a munkavállaló rezgésterhelése túllépi az expoziációs határértéket, a munkáltatónak azonnal intézkednie kell annak érdekében, hogy az expoziáció mértéke a határérték alá csökkenjen. Az intézkedést követően meghatározza azokat az okokat, amelyek a határérték-túllépést előidézték, egyidejűleg a (2) bekezdés szerinti intézkedések kiegészítésével biztosítja, hogy a feltárt okból ismételt túllépésre ne kerüljön sor.

(5) A munkáltató (2)-(4) bekezdés szerinti intézkedéseit a fokozottan veszélyeztetett munkavállalói csoportoknál is értelemszerűen alkalmazni kell.

6. § (1) A munkáltató megfelelő intézkedésekkel biztosítja, hogy az érintett munkavállalók és képviselőik oktatás és tájékoztatás keretében megismerjék a munkahelyük kockázatértékelése eredményeit, különösen:

a) a mechanikai rezgés okozta veszélyek megelőzése, illetve csökkentése érdekében hozott intézkedéseket;
b) az expoziációs és a prevenció határértékeket;
c) a mechanikai rezgésexpoziáció minőségi és mennyiségi értékelését, valamint az alkalmazott munkaeszközöktől eredő lehetséges sérüléseket, károsodásokat;
d) a sérülésekre és az egészségkárosodásokra utaló jelek felismerésének és bejelentésének indokait és módját;
e) azokat a körülményeket, amelyek a munkavállalók munkaköri alkalmasságának vizsgálatát indokolják;
f) a biztonságos munkavégzés, munkaeszköz-használat szabályait a mechanikai rezgésexpoziáció minimális szintre való csökkentése érdekében.

(2) A mechanikai rezgésexpoziációból eredő kockázattal érintett munkavállalók e kockázat valamennyi kérdését illetően jogosultak a tájékoztatásra, konzultációra, részükre biztosítani kell a képzésen, valamint a konzultáción való részvétel lehetőségét.

7. § (1) A munkavállalók külön jogszabály szerinti munkaköri alkalmassági orvosi vizsgálatának célja a rezgésexpoziációban dolgozó esetében, hogy lehetővé váljon a munkával összefüggő bármely rendellenesség kialakulásának megelőzése, illetve korai diagnosztizálása.

(2) A prevenció határértéket meghaladó mértékű behatás esetén a munkavállalót minden esetben soron kívüli foglalkozás-egészségügyi orvosi vizsgálatra kell küldeni.

(3)² A foglalkozás-egészségügyi szolgálat a rezgésexpoziciónak kitett munkavállalóról a külön jogszabály szerint vezeti az egészségügyi dokumentációt. Az egészségügyi dokumentáció másolatát kérésre az illetékes munkavédelmi felügyelőség rendelkezésére kell bocsátani. A munkavállaló részére biztosítani kell a rá vonatkozó egészségügyi dokumentáció megismerésének lehetőségét.

¹ Módosítva: 18/2007. (V. 10.) SZMM rendelet 20. § (7) a) alapján.

² Módosította: 18/2007. (V. 10.) SZMM rendelet 20. § (7) b).

(4) Ha az orvosi vizsgálat megállapítja, hogy a munkavállalónál olyan betegség vagy egészségkárosodás azonosítható, amely a foglalkozás-egészségügyi szolgálat orvosának álláspontja szerint a munkahelyi mechanikus rezgésexpozició következménye:

a) a munkavállalót az orvosnak tájékoztatnia kell a rá vonatkozó eredményről, különösen az expozició megszűnése után kötelezően elvégzendő orvosi vizsgálatról;

b) a munkáltatót tájékoztatni kell az egészségügyi vizsgálat minden, az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeinek biztosításához szükséges fontos, személyes adatnak nem minősülő eredményéről.

(5) A (4) bekezdés szerinti betegségről vagy egészségkárosodásról történő tudomásszerzés esetén a munkáltató köteles:

a) áttekinteni a 4. § szerint végrehajtott kockázatértékelést,

b) ellenőrizni a kockázatok megszüntetése vagy csökkentése érdekében bevezetett 5. § szerinti intézkedéseket,

c) figyelembe venni a kockázatértékelést végző személy, a foglalkozás-egészségügyi orvos, illetve az illetékes hatóság javaslatát az 5. § szerinti intézkedések végrehajtása során,

d) a munkavállalót olyan munkakörben foglalkoztatni, ahol nem áll fenn a további expozició veszélye, és

e) intézkedni a soron kívüli orvosi vizsgálatról,

f) gondoskodni azon munkavállalók egészségi állapotának a felméréséről, akik hasonló mértékű rezgésexpoziciónak voltak kitéve.

8. § (1)¹ Egész testre ható rezgés vonatkozásában, a tengeri hajózásban és a légi szállításban egyedi engedély alapján, e jogszabályban megadott határérték alól az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség (a továbbiakban: OMMF) - amennyiben a munkaegészségügyi követelményeknek való megfelelést megállapította - kérelemre felmentést adhat. A kérelemhez csatolni kell az Országos Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Intézet által előzetesen kiállított szakvéleményt.


(2) Az 5. § (3) bekezdésében foglalt előírás betartása alól felmentés abban az esetben adható, ha a munkavállaló mechanikus rezgésexpoziciója a 3. §-ban meghatározott prevenciók határértékei alatt van, de időnként jelentősen változik, és esetenként túllépi az expoziációs határértéket. Ez esetben azonban a 40 órára számított expoziációs értéknek kevesebbnek kell lennie a 3. §-ban megadott expoziációs határértéknél és mérésrel kell igazolni, hogy a változó expoziációban rejlő kockázatok kisebbek az expoziációs határértékben rejlő kockázatoknál.

(3) A 3. §-ban megadott expoziációs határértékek alóli felmentés megadásánál annak indoklását pontosan rögzíteni szükséges. A felmentést négyévente felül kell vizsgálni, és ha az azt megalapozó körülmények megszűnnek, vissza kell vonni.

9. § Ez a rendelet az Európai Unió alábbi irányelvének való megfelelést szolgálja: a Parlament és a Tanács 2002/44/EK irányelve (2002. június 25.) a munkavállalók fizikai tényezők (vibráció) hatásából keletkező kockázatoknak való expoziációjára vonatkozó egészségügyi és biztonsági minimum-követelményekről [tizenhatodik egyedi irányelv a 89/391/EGK irányelv 16. cikke (1) bekezdésének értelmében].

10. § (1) Ez a rendelet 2005. július 1. napján lép hatályba.

(2) Az 5. § (3) bekezdésében írt kötelezettségek végrehajtásának határideje 2010. július 6. azon munkaeszközök esetében, amelyek 2007. július 7. előtt bocsátanak a munkavállalók rendelkezésére, és amelyek használatánál - figyelembe véve a legújabb technikai előrelépéseket, illetve szervezési intézkedéseket is - az expoziációs határértékek nem tarthatók be.

 (3)-(4)²

Melléklet a 22/2005. (VI. 24.) EüM rendelethez

A kéz/kar és az egész testre ható rezgésexpozició meghatározása

I. Kéz/kar rezgés

1. A kockázat értékelése

A kéz/kar rezgésexpozició meghatározása az MSZ EN ISO 5349-1:2001 szabvány 5. pontja által meghatározott módon történjen. Egyirányú gyorsulásérzékelő és/vagy vektoriálisan nem összegző mérőműszer használata esetén az MSZ EN ISO 5349-2:2001 szabvány 6.1. pontjában foglaltak szerint kell eljárni.

A kockázat meghatározásánál és felmérésénél figyelembe kell venni a 4. §-ban, 5. §-ban és 6. §-ban foglaltakat is.

2. A mérés

a) A használt mérőműszer és mérési módszer feleljen meg az MSZ EN ISO 5349-1:2001 szabvány 4. pontjának.

b) A kétkezi eszközöknél külön-külön mindegyik kézen el kell végezni a mérést. Az expoziációt a két mérés közül a magasabb értékre kell meghatározni, de a másik értékről is lehet információt szolgáltatni.

3. Egyéni védőeszközök

Az egyéni védőeszközökre vonatkozó előírásokat a 65/1999. (XII. 22.) EüM rendelet tartalmazza.

II. Egész testre ható rezgés

1. A kockázat értékelése

¹ Megállapította: 18/2007. (V. 10.) SZMM rendelet 15. §. Hatályos: 2007. V. 13-tól.

² Hatályon kívül helyezte: 118/2008. (V. 8.) Korm. rendelet 5. § 116. Hatálytalan: 2008. V. 16-tól.

a) A rezgésexpoziáció meghatározása az MSZ ISO 2631-1:2002 szabvány 6.1. és 6.5. pontja által meghatározott módon, értékelése a szabvány 7. fejezetében foglaltak figyelembevételével - az $1,4a_{wx}$, $1,4a_{wy}$, a_{wz} (ülő vagy álló dolgozóra meghatározott) derékszögű koordináta-rendszerben -, 8 órára vonatkoztatott négyzetes középértéke (egyenértékű rezgésgyorsulás) számítása alapján történik.

b) Ha a rezgés két vagy több irányban összemérhető nagyságú, akkor az egészségkárosodási kockázatot a vektoriálisan összegzett eredő érték alapján kell értékelni.

c) A megadott mérési és értékelési módszerek fokozott figyelmet igénylő munkahelyekre vonatkozóan nem alkalmazhatók.

d) A kockázat értékelésénél figyelembe kell venni a 4. §-ban, 5. §-ban és 6. §-ban foglaltakat is.

2. A mérés

A mérésnél a használt mérőműszer és mérési módszer feleljen meg az MSZ ISO 2631-1:2002 szabvány 5. pontjában foglaltaknak.
